

NEKI ARHIVSKI MATERIJALI O USTANOVAMA SV. JERONIMA U RIMU

Ivan Golub

Zbor, Kaptol i Gostinjac Sv. Jeronima u Rimu zahtijevaju detaljno izučavanje. Saopćenje koje ovdje dajem treba da onima koji će se baviti pitanjem Sv. Jeronima svrati pažnju na građu o svetojeronimskim ustanovama na koju sam naišao radeći na Jurju Križaniću kao članu Zbora Sv. Jeronima.

1. Arhiv Jugoslavenske Akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu

Na rukopise o svetojeronimskim ustanovama koji se nalaze u arhivu JAZU upozorio me prof. M. Kurelac, koji je na njih naišao obrađujući ličnost Ivana Luciusa. To su:

a) MS: IV. c. 35. — *HIERONYMUS PASTRICIUS, De Baptismate Zagabriensi.*

Ivan Kukuljević, u čijoj se knjižnici rukopis nalazio pod br. 588, dao je manuskriptu naslov: *De forma Baptismi/In lingua et natione Illyrica/Responsio / Alicuius Dalmatae ad quemdam / Canonicum Zagrabiensem / Cum Dissertatione de Regionibus e Nationibus Illyricis /*

Iščitavši rukopis, prof. Kurelac je našao na kraju potpis Jeronima Paštrića. Naslov, pak, rukopisa što ga je sam Paštrić stavio jest: *Zagabriensis Baptismi.* Kukuljević je očito letimično pregledao tekst i utvrdio da se radi o formi krštenja i da se govori o ilirskim pokrajinama, pa je na temelju toga, kao i na temelju Paštrićeva pripisa na kraju kodeksa, oblikovao svoj naslov kodeksa, iz kojega proizlazi kao da se radi o dva traktata, naime o liku krštenja i o ilirskim pokrajinama. U stvari, radi se o liku krštenja na narodnom jeziku u Zagrebu i u tom kontekstu o pitanju ilirskih pokrajina. Spojivši izvorni naslov kodeksa s potpisom autora možemo rukopisu »IV. c. 35« dati nomenklaturu *HIERONYMUS PASTRITIUS, De Baptismate Zagabriensi.*

Rukopis je, čini se, autograf Jeronima Paštrića.

Dimenzije kodeksa jesu 29 x 20. Najprije dolazi čistopis 28 paginiranih stranica, zatim četiri prazna lista, onda ispravljeni tekst odnosno koncept 12 paginiranih stranica s četiri ispisana, ali nepaginirana umetka.

Vrijeme nastanka rukopisa može se prilično točno ustanoviti iz jednog Paštrićeva umetka u čistopis kojeg nema u konceptu. »Post confectionem huius scripturae — stoji u tom umetnutom tekstu — accepi sub die 29 Ianuarii 1684 Epistolam ad me datam ab Ill.mo et Reu.mo fratre Martino Borkovich Episcopo Zagabriensi sub die 12 Decembris 1683 his verbis videlicet . . .« (str. 26—27). Prema tome, Paštrić je svoj spis svršio prije 29. siječnja 1684. Budući da na

poledini koncepta stoji g. 1683, spis je mogao nastati potkraj 1683. ili na početku 1684.

Ne ulazeći u pojedinosti toga, teološki i povjesno zanimljivog, spisa iznosimo ukratko o čemu se u njemu radi. Zagrebački kanonik Adam Gotthal osporavao je valjanost lika krštenja na narodnom jeziku u Zagrebu, konkretno riječi »Ja te Karstim u Imme otza...« (str. 25), inzistirajući na tome da mora stajati »U imenu«. Na spis u kojem Gotthal iznosi svoju sumnju odgovara Jeronim Paštrić.

Paštrić počinje svoj spis protiv Gotthala riječima: »Dubium datum à Canonico Zagabriense in libello, sine ullo fundamento confecto, super forma Baptismi, non uidetur proponendum...« (str. 1). Međutim, već na istoj strani progovorio je o svetojeronimskom sporu o Provinciji Iliriji i potanko pisao o njoj do str. 21, gdje se opet vraća na pitanje »Zagrebačkog krštenja«. Zanimljivo je kako je Paštrić povezoao pitanje o liku krštenja u Zagrebu s pitanjem o Iliriji: »... quoniam agitur de forma Baptismi in lingua, et natione Illyrica, et Slaua, multum interest scire: An Illirica Gens, Regio, et Lingua sit et fuerit semper eadem cum Sclauonica, quam antiqua, quam latè patens. An in Epirum, et Macedoniam se extendat, et alia similia. Idcirco originem omnium pro uiribus indicabo (1).

Paštrićeva argumentacija je teološki dosta škrta, ali zato povijesno obilna. Svoj elaborat Paštrić završava riječima: »Ita ego Hieronymus Pastritius Dalmata Spalatensis Canonicus Sancti Hieronymi Illyricorum de Urbe diligenter, et fideliter omnibus praedictis Sacris libris, et auctoritatibus inspectis subscripsi (27—28).

Paštrićev spis ukazuje se kao elaborat koji je mogao biti podnesen kojem rimskom nadleštvu kao mišljenje što ga je dotično nadleštvo od Paštrića zatražilo. Iz pripisa na kraju kodeksa vidi se da je Gotthalova stvar bila podnesena Kongregaciji Koncila. Iz tog pripisa vidi se i to da je kanonik Gaththal umro u Rimu (što inače nije poznato). Evo, uostalom, pripisa sa zadnje stranice kodeksa IV. c. 35: 1683. De natione Illyrica seu Slaua / et eiusdem moribus / Sa Cong. Concilii die 29 Novembris / 1683 Zagabriense Adamus Gotthal / Nihil — / 11 Decembris idem Ad Patrem / Penitentiarium Illyricae linguae pro / uoto obiit Romae dictus Adamus in Hospitio / S. Spiritus in Saxia prima [?] mense / februarii 1694 [nečitljiva riječ] /.

b) MS: IV. c. 33. — *PASTRITII HIERONYMI Historicae disquisitiones de Hospitali et Ecclesia S. Hieronymi Illyricorum in Urbe cum adjunctis.*

Ovim naslovom obuhvatio je Kukuljević, u knjižnici kojega se rukopis nalazio pod br. 589, materijale što dolaze u kodeksu (28 x 21).

U kodeksu se nalaze četiri zasebne cjeline odnosno četiri sveščića, a ima 21 list i nije paginiran.

Prvi sveščić (12 listova) nema na početku naslova, ali na kraju ima ovaj pripis: Sac: Visit. Ap.cae / Em.mo Dño Card.li / Franciotto. / Pro / Hospitali et Con- / gregatione Sti / Hier.mi Illyricorum / de Vrbe. / Informatio de / Statu, et Redditibus / Hospitalis etc / Anno 1659. / Facta a Hieronimo Pastritio Spalatensi /

Spis je adresiran na Sv. Vizitu g. 1659. Autor spisa Jeronim Paštrić izlaže historijat svetojeronimskih ustanova, a detaljnije spor oko »Kranjaca«. Spis ima prizvuk Paštrićeva opravdavanja nasuprot Sv. Viziti.

Drugi sveščić ima dva lista, od kojih su ispisani f. 1r i v: f. 2r (dijelom). Spis nema potpisnika. Na poleđini nalazi se adresa: Alla Sacra Congregatione della Sacra Visita Apostolica / 1662 / Per / La Congregatione Illyrica etc. /

Spis je, dakle, upravljen Kongregaciji Svete Vizite g. 1662. Radi se o *memorialu* što ga je 3. kolovoza 1662. svetojeronimski nadsvećenik Simon Gaudentius podnio kardinalima Sv. Vizite pokušavajući da Ilirskoj kongregaciji odrekne pravo na izbor svetojeronimskog sakristana i pledirajući za to da ga bira svetojeronimski Kaptol.

Treći sveščić jest kopija dokumenta kojim kard. Sacchetti imenuje povjesnika Luciusa (I. Lučića) potpredsjednikom Zbora Sv. Jeronima za odsutnosti S. Gradića (4. srpnja 1662), te kopija dokumenta kojim taj kardinal imenuje Luciusa predsjednikom svetojeronimskog Zbora (2. travnja 1663), pošto se Gradić zahvalio na predsjedništvu.

Četvrti sveščić ima 3 lista, pisana Paštrićevom rukom. Mogao bi se nazvati *listom Paštrićevih zasluga za svetojeronimske ustanove*, knjižnicu i arhiv, za sretno rješenje spora oko »Kranjaca«. Spis ima karakter apologije protiv optužbi podignutih na Paštrića.

c) MS: II. d. 38. — *HIERONYMUS PASTRITIUS, Informatio de statu et Redditi-
tibus Hospitalis et Congregationis S. Hieronymi in Urbe, anno 1659.*

Ovaj rukopis, također iz Kukuljevićeve knjižnice (br. 682), nije drugo nego noviji [prošlo stoljeće?] prijepis prvog sveščića kodeksa »IV. c. 33«. Ima svega 14 listova, dimenzija 19,5 x 27.

d) MS: 3. d. 15. — *Littere pertinentes ad historiam Congregationis Sancti Hiero-
nymy Illyricorum de Urbe.*

Snopu spisa različitih po sadržaju i formatu dao je Kukuljević, u biblioteci kojega se kodeks nalazio pod br. 568, gornji naslov.

Kodeks ima svega 64 lista (nepaginirana), od toga 30 listova rukom pisanih i 33 tiskanih.

Registriramo spise po redu kako dolaze u kodeksu: — *Originalni zapisnik sjednice Zbora Sv. Jeronima u Rimu od 27. svibnja 1582.* s autografskim potpisom predsjednika Aleksandra Komulovića.

— *Originalni zapisnik svetojeronimske sjednice od ožujka 1583* također s autografskim potpisom Komulovića kao predsjednika.

— *Originalni zapisnik sjednice Zbora d. Jeronima od 20. travnja 1544.*

— *Originalni zapisnik svetojeronimske sjednice od 4. kolovoza 1630* s autografskim potpisom predsjednika Tomka Marnavića.

— *Autograf pisma Jeronima Paštrića* od tri stranice. Pismo je adresirano na: Illustrissimis et Nobilissimis Dominis et Patronis Colendis / Dominis Deputatis Incliti Ducatus Carniolae / Labaci /. Pismo nosi nadnevak 18. prosinca 1655. i Paštrić govori u njemu o svetojeronimskom sporu o »Kranjcima«.

— *Autografsko pismo Jeronima Paštrića* s nadnevkom: Bologna 3. IV 1665. Nema adresata. Pismo ima tri stranice.

- *Autografsko pismo J. Paštrića s nadnevkom*: Modena 10. IV 1665. Bez adresa. Osam listova.
- *Autografsko pismo J. Paštrića s nadnevkom*: Bologna 3. IV 1665. Bez adresa. Dvije stranice.
- *Autografsko pismo J. Paštrića od 16. ožujka 1693.* upravljeno zagrebačkom biskupu. Tri stranice.
- *Pismo Kongregaciji Apostolske Vizite s naznakom predmeta na poleđini: »Per Sacrestano di S. Girolamo di Schiauoni«.* Bez nadnevka. Četiri lista.
- *Pismo iz Loreta od 27. travnja 1593. adresirano na Zbor Sv. Jeronima »di Schiavoni«* u Rimu s potpisom: »gl'Alunni del Collegio Illirico di Loreto«. *Pitomci loretskog ilirskog kolegija tuže se u pismu: »Monsignore Governatore attende con tutto il poter destrugger affatto questo collegio«.* Tekst pisma obuhvaća jednu stranicu.
- *Pismo Katarine, žene Petra Crucich iz »Fiume«, adresirano na biskupa »di Sidonia Iudice di S. Hieronymo di Schiavoni«.* Bez nadnevka. Jedna stranica.
- *Svjedodžba o nacionalnosti Mateja Zuitcovich s nadnevkom Ancona 21. II 1686.* Tri stranice.
- *Izjava Vida Iuancovich, pitomca Kongregacije za širenje vjere, od 20. III 1686.* u vezi sa spomenutim Matejem Zuitcovich. Jedna stranica.
- *Tiskani tekstovi koji zapremaju polovicu kodeksa sadrže: razne papinske dokumente o Zboru Sv. Jeronima u Rimu; »Litaniae Majores ad usum Collegiatae Ecclesiae S. Hieronymi Illyricorum de Urbe«; decizije protiv Timoteja Ximeneza a za »Ven. Hospitale Ecclesiae S. Hieronymi Illyricorum«; nekoliko primjeraka sudbenog teksta o crkvi Sv. Jeronima s naslovom: »R.P.D. Olivatio Romana Jurispatronatus Veneris 27. Junii 1760.«*

e) *MS: II.c.6. — Allegationes de situ Ciuitatum Alessij, Scutari, Antibari, et de origine Nationis, et linguae Albanorum de [?] Asia.*

Rukopis se nalazio u knjižnici Kukuljevića pod br. 572. Dimenzije su mu 28,5 x 21,5; broji 70 listova. Na kartoniranoj korici stoji spomenuti naslov kodeksa. Najveći dio teksta ispisan je rukom Jeronima Paštrića. Kodeks sadrži niz prijepisa u vezi s Albancima i nekoliko izvornih radova. Spise tog rukopisa bilježimo redom kako dolaze u kodeksu:

— *Naslov: De Alessio Ciuitate Dalmatiae.* Pripis in margine: *Prima Allegatio Reverendi Patris Athanasij Kirkeri.* Tekst ovog spisa ide od f.1 do f.lv. Nema datuma.

— *Naslov spisa: De Lisso Ciuitate Dalmatiae.* Pripis in margine: *2a Allegatio.* Tekst dolazi na f.2-3r. Bez datuma.

— *Naslov spisa: De Alessio.* Pripis in margine: *3a Allegatio.* Tekst se nalazi na f.3-3v. Nema datuma.

— *Naslov spisa: De Lisso Illyrici Ciuitate.* Pripis in margine: *4.a Allegatio R. mi D. Lucae Holstenij.* Tekst ide od f.4 do 5r. Nema datuma.

— *Naslov spisa: De Alessio Ciuitate Albaniae.* Pripis in margine: *Responso Hieronimi Pastritij.* Paštrićev autograf, bez nadnevka (f. 6-15v).

— F.16r je prazan, a f.16v nosi gore ovaj pripis: *1623. 10 Septembris (Possessio canonicatus Georgij Vuscovich) Antibaren. in Dalmatia / uigore Institutionis emanatae die / 7 dicti mensis /.* Paralelno s navedenim pripisom

dolazi još ovaj pripis: *De situ Ciuitatis / Alessij olim Lissi / allegationes* /. Čini se da se potonji pripis odnosi na sve materijale što dolaze na ff. 1-16v, ili pak na posljednji Paštrićev spis »De Alessio Ciuitate Albanæ«.

— Naslov spisa: *De origine gentis et linguae Albanorum / Responsio* /. Na kraju elaborata stoji potpis: *Ego Hieronymus Pastritius Dalmata Spalatensis*. Elaborat je Paštrićev autograf (ff. 17-25v).

— Naslov pisan rukom različitom od Paštrićeve: *Romana Beneficiatus*. Pripis in margine gore: *facti. pro Congregatione Illyrica*. Pripis, pak, in margine, niže, pisan rukom različitom od gornjeg pripisa i od teksta samog spisa: *Hieronymi Pastritij informatio*. Spis je bez nadnevka (ff. 27-31v).

— Na ff. 32-37r dolazi spis pisan Paštrićevom rukom koji nema doduše na početku naslova nego samo marginalni pripis: *Summarium*, ali na posljednjem listu ima naznaku predmeta: *Pro Venerabili / Congregatione Hospitalis / S. Hieronymi / Illyricorum de / Vrbe / Contra / Jo.m Paulum Trumsi / Albanesem / Summarium* / (ff. 32-37r).

— Spis bez naslova, tek s naznakom datuma: *Die 7 Januarij 1654* (ff. 38-39v). Sadrži izjave pojedinaca u vezi s Albancima; na prvom mjestu izjavu tajnika Kongregacije za širenje vjere Dionizija Massaria od 7. siječnja 1654.

— Listovi 40-41v jesu prazni, ali na f.42 dolazi naslov: *Romana Beneficiatorum S.ti Hieronymi Illyricorum*. Pripis in margine: *Pompei Serniae / allegatio facti / Pro Congregatione Illyrica* /. Na f.46v gore stoji naznaka predmeta: *Romana beneficiatus / Pro / Venerabili Congregatione / Illyrica / Contra / Jo.m [nečitljiva riječ] Paulum / Trumsi de Alexio / facti / . F. 47r je prazan, a na f.47v stoji: 1653 / Pro Venerabili Congregatione / Illyrica / Contra / Ioanem Paulum Trumsi / Albanese de Alexio / facti D. Serni.* /

— Naslov spisa: *Romana Beneficiatus Sancti Hieronymi*. Pripis in margine drugom, možda Paštrićevom rukom: *Iuris Salominij / Pro Congregatione Illyrica* /. Na kraju dolazi, možda autografn, potpis: *Dam. cus [?] Salomonius Ad. tus*. Čitav tekst je, možda, Salomonijev autograf (ff. 48-55).

— Pismo Jeronima Paštrića nepoznatom adresatu. Pismu je natpisan predmet: *Dalmatensium, seu Albanensium Confiniorum*. Pismo počinje apostrofom: *Emme et R. me Dne*. Na kraju dolazi autografn potpis: *Hieronymus Pastritius*. Paštrić dodiruje u tekstu spor oko »Kranjaca«, ali se više zadržava na pitanju Albanaca (ff. 56-58).

— Naslov prvog od prijepisa što u ovom spisu dolaze: *Rpd Priolo Romana Canonicatus / Veneris X. Decembris 1655* /. Marginalni pripisak: *Summarium*. Na kraju spisa dolaze ovi pripisi: Na f.62v: *S. Congregatione de Propaganda / fide / Em. mis DD. Spada, Bra- / gadino, et Rospiglioso / Dalmatiensium, seu Al- / banensium Confiniorum / Pro / Venerabili Hospitale Sti Hieronymi / Illyricorum / Summ. m* /. Na f.63v, pak, stoji: *memoriale / Rescriptum ut in libro dictae S. Congregationis / sub Die Martis X Julij 1657. / Non indigent et / D. Sec. rius abstineat a nominando / Provinciarum in decretis, in quibus de / Ciuitate / Antibarensi fit mentio* /. Radi se o *dopisu Kongregaciji za širenje vjere*. Spis je, možda, prilog pismu podnesenom Kongregaciji. Na početku spisa dolazi *sumarij* dvaju *rješenja Sv. Rote* u sporu oko »Kranjaca« i to *odluke od 10. prosinca 1655. i presude od 24. travnja 1656.* Interesantna je formulacija marginalnog pripisa uz *sumarij odluke Sv. Rote od 10. prosinca 1655: Decisio*

S. Rotae in / qua firmatur quod / Dalmatia Croatia Bosna, et Slauonia / sit Prouincia Illirica /. Spis obuhvaća listove 59-63v.

— Spis što dolazi na ff. 64-66r, bez nadnevka, nepotpisan, ima na f. 67v naznaku predmeta i adresata: Em. mo et Rev. mo / D. Card. Montalto / Pro Natione Illyrica / contra / Jo. Paulum Romano Trumsi de Allesio / *Memoriale* /.

— Spis što dolazi na ff. 68-69r, nepotpisan i nedatiran, ima na f. 69v označen predmet i adresata: Em. mo et Rev. mo / Card. Gi. Montalto / Pro / Natione Illyrica / Contra / Jo. Paulum Trumsi / De Alessio Albaniae / *Memoriale* /.

— Na kraju rukopisa II.c.6, na f. 70r nalazi se izvorni tekst *pisma rektora loretskog ilirskog zavoda od 20. ožujka 1653*. Pismo se tiče albanskih pitomaca u loretskom kolegiju: »Si fà fede per me infrascritto à chiunque spetta come la Bolla dell'erectione del Collegio Illirico di Loreto, fatta dalla fel. mem. d'Vrbano VIII, assegna alla Provincia d'Albania duo [?] luoghi d'Alunni in detto Collegio cioè uno per le Chiese, che stanno di qua dal fiume Drino, et un' altro per le Chiese di la dal Drino.«

U pismu rektor zavoda dalje kaže da je u zavodskim knjigama pregledao imena Albanaca alumna. Pošto je naveo njihova imena, rektor završava pismo potpisom: Lodovico Ceccaconi Rettore del Collegio Illirico. Slijedi žig.

Na poledini pisma (f. 71v) stoji, vjerojatno rukom bilježnika De Santisa pripisano: Archipresbytero S. ti Hieronymi Illyricor / um de Vrbe / Pro Venerabili Congregatione Hospitalis Sancti Hieronymi / Illyricorum / Contra / Joannem Paulum Trumpsi de Albania / Die 7. Januarij 1654 / De Santis Notarius. /

MS: II.d.40. — Statuta Confraternitatis Hospitalis S. Hieronymi Illyricorum. Rukopis se nalazio u Kukuljevićevoj knjižnici pod br. 685. Nosi slijedeći naslov: 1746. Statuta Confraternitatis Hospitalis Sancti Hieronymi Illyricorum an: 1541 reformata per Cardinalem Petrum Bembum sententiam ferentem ex Delegatione sub Paulo III. in causa ad eandem Confraternitatem spectante. Tametsi Exemplar sequens indicatae sententiae informe sit. Forte quia vetus Autographum an: 1601 detritum inventum fuerit.

Ex cod: Membranae M. S. in Casanat: Bibliotheca reperto Ioannes Archipresbyter Capor extraxit. Anno MDCCCXXV.

Rukopis ima 19 listova. Dimenzije su mu 19,5 x 27.

MS: II.d.37. — Congregazione illirica — Istromento di transazione. I taj rukopis potječe iz Kukuljevićeve knjižnice (br. 681). Naslov mu je: Istromento di transazione l'Ec. mo Sig. re Duca D. Francesco Sforza Cesarini e la Congregazione della Nazione illirica. a. 1826. Na početku teksta stoji in margine: Copia estratta da altra simile. Dimenzije rukopisa jesu: 20 x 27. Broji sedam listova.

MS: I. c. 16. — Fatto storico della Nazione Illirica in Roma — Esposizione istorico legale.

Taj rukopis, koji je u Kukuljevićevoj knjižnici označen brojem 576, sadrži u stvari dva spisa, od kojih smo u naslov stavili prvi u cjelini, a od drugog prve riječi.

Prvi spis ima naslov: Fatto storico / della / Nazione Illirica / in Roma /. In margine prvog folija stoji: Nel Settembre 1804 al Segretario Imperiale Regio [?]. Elaborat ima jedanaest listova.

Drugi spis ima naslov: Esposizione Istorico legale della Dipendenza / totale dalla S. Sede della Congregazione Illirica, / e di Capitolo, e Collegiata eretta, e dottata dalla / S. M. di Sisto V. per i Dalmatini nella Chiesa / di S. Girolamo de Schiavoni in Roma. / Spis je bez nadnevka i broji šesnaest listova.

Na kraju dolazi na jednom listu *prijepis* dokumenta što ga je kardinal vikar izdao o tome da nadsvećenik Sv. Jeronima u Rimu ima ista prava kao nadsvećenik svake kolegijalne crkve.

2. Naučna biblioteka u Zadru

MS: 575. — *HIERONYMUS PASTRITIUS, Descriptio Dalmatiae et Illirij cum suis Provincijs.*

Tražeei u Zadru radove Ivana Paštrića našao sam povrh njih i rad Ivanova brata Jeronima o Iliriji. Kodeks ima 52 strane u četvrtini. Autograf je Jeronima Paštrića. Nosi podulji naslov: *Descriptio Dalmatiae et Illirij cum suis Provincijs Prouinciarum Slauorum Principum Slauorum Authorum super Slauis | Linguae Slauonicae quam sit diffusa Prouinciarum Germanae Carnorum, et Carnioliensium Prouinciarum Italiae iuxta Illyricum* Raccolte da Girolamo Pastrizio.

Spis ima doista značaj kolekcije temeljene na geografskim i povijesnim radovima te papinskim poveljama. I jedna zanimljivost: Jeronim je, čini se upotrijebio, koncept jednog pisma kao papir za pisanje svog elaborata. I na tom pismu nalaze se dvije riječi, čini se, o Jeronimovu bratu Ivanu: Ritrouandosi Gio: da Pogliza Alunno di. Do sada je poznat samo jedan tekst u kojem je za Ivana Paštrića navedeno »da Pogliza« (I. GOLUB, Ivan Paštrić. Prinosi za životopis Ivana Paštrića [1636—1708]. Poljički zbornik I, Zagreb 1968, str. 210).

3. Arhiv Hrvatskog zavoda Svetog Jeronima u Rimu

Htio bih odmah istaći ovo: Iako sam u nekoliko navrata radio u arhivu Zavoda sv. Jeronima u Rimu, u kojem sam zavodu bio pitomac, nisam istražio čitav arhiv, a ispise koje sam načinio nisam radio zato da sastavim popis građe o svetojeronimskom sporu o »Kranjcima«. Međutim, sad sam se našao na poslu da zaključim materijale o svetojeronimskim ustanovama, na koje sam naišao radeći na Jurju Križaniću. U dvojbi sam da li da izađem s bilješkama što sam ih učinio radeći u arhivu Sv. Jeronima, mada su one i nepotpune, ili pak da ovom prilikom izostavim arhiv Sv. Jeronima, pa drugom zgodom eventualno sastavim iscrpan i jasan popis građe o svetojeronimskom sporu oko »Kranjaca«. Budući da ne vidim kako bih uskoro mogao objaviti podroban i potpun popis, smatram da nije neumjesno da izađem s takvim kakav sada imam.

MS: *EV-CAUSA ROMANA CANONICATUS*. Rukopis od 410 folija prvorazredni je materijal o svetojeronimskom sporu oko »Kranjaca«, što se, uostalom, nazire iz samog naslova kodeksa: *Informationi facti, et Iuris, Bolle, Summarij et altre / scritte nella Causa Romana Canonicatus a fauor della Venerabil / Congregatione di S. Girolamo de Illirici contra il Sig. re / Gio. Battista Giampsi oriundo da Carniola — / Sententie tanto di Mons. re Vicegerente, et Areosto / quanto della Sacra Rota, et le sue Decisioni, come dimostra l'indice nel principio.* /

Iznad ovog naslova napisane su istom rukom i godine na koje se u kodeksu skupljena građa odnosi: 1652, 1653, 1654, 1655, 1656. Iz tog su kodeksa crpili oni koji su na neobjavljenoj arhivskoj građi proučavali svetojeronimski spor, najviše I. Črnčić (Imena Slovjenin i Ilir u našem gostinju u Rimu poslije 1453 godine, Rad JAZU 79, 1886, i Prilozi k razpravi Imena Slovjenin i Ilir u našem gostinju u Rimu poslije 1453 god., Starine JAZU, 1886). Kakogod se mnogo crpilo iz spomenutog kodeksa, nije ipak potpuno iskorišten.

MS: *DOCUMENTI DAL' ANNO 1460—1721*. — Taj omašni folijant sadrži zbirku različitih dokumenata o svetojeronimskim ustanovama u rasponu od 1460 do 1721. i to u prijepisu. Osobito su dobro zastupani dokumenti rimskih sudišta u vezi sa sporom oko »Kranjaca«. Među ostalim tu se nalaze: — *Sententia Rpd Riualdi Vicesgerentis lata sub die 20 februarij 1652 per acta P. Bernardini de Santis Notarij Em. mi D. Vicarij Pro Congregatione Illirica Contra Joannem Baptistam Jampsi (f. 94v)*. — *Sententia Rpd Areosti Iudicis lata sub die 7 Augusti 1652 per acta Archiuij pro RD. Joanne Baptista Jampsi contra Congregationem Illiricam (f. 94v-95)*. — *Decisio Sacrae Rotae pro Congregatione Illirica contra D. Joannem Baptistam Jampsi R.P.D. Priolo. Veneris XV Maij 1654. Romana Canonicatus (f. 95—96)*. — *Decisio 2.a Pro Congregatione Illirica, contra D. Joannem Baptistam Jampsi. R.P.D. Priolo. Romana Canonicatus. Veneris 25 Iunii 1655 (f. 96-95v)*. — *Per acta Riccardi Girardi S. Rotae Notarij apud S. Antoninum de Lusitanijs. Die 3. septembris 1655. Sententia Rpd Hieronymi Prioli Sacrae Rotae Auditoris pro Congregatione Illirica Contra Joannem Baptistam Jampsi (f.97)*. — *Decisio 3. a pro Congregatione Illyrica contra RD. Joannem Baptistam Jampsi. Rpd Dunozzetto Decano. Romana Canonicatus. Lunae 21. februarij 1656 (f. 97v-98)*. — *Die 3 Aprilis 1656 Sententia Rotalis per acta Jacobi Martinelli (f. 98)*. — *Decisio coram Rpd Priolo super Prouincia Illirica et Romana Canonicatus. Veneris 10 Decembris 1655 (f. 98v-100)*. — *Sententia Rotalis lata per RPD Hieronymum Priolum illius Auditorem sub die 24. Aprilis 1656 per acta Ricardi Notarij etc. 100v*.

Materijalima iz toga kodeksa služili su se istraživači svetojeronimskog spora, koji su radili na neobjavljenim vrelima, nadasve Ivan Črnčić. Ipak, građa nije potpuno iskorištena, a neke odluke i presude nisu ni objavljene.

DECRETI 9: DECRETI DELLE CONGREGATIONI DAL 1642 AL 1661. — U devetoj knjizi dekreta Zbora Svetog Jeronima u Rimu, u kojoj su registrirane sjednice Zbora, odražava se kod pojedinih sjednica spor oko »Kranjaca« odnosno, kako se to u sudskom postupku nazivalo, spor oko »rimskog kanonikata« (Romana canonicatus).

MS: *ROBERTUS PAPAFAVA DE SITU CARNIOLAE*. — U arhivu Sv. Jeronima nalazi se rukopis, možda autograf, djela Roberta Papafave koje je

izašlo tiskom 1655. Djelo je tiskano pod naslovom: DE SITV CARNIOLAE, CARINTHIAE, STIRIAE, ATQVE EPEIRI et Regionum ILLYRICO Finitimarum DISQVISITIO ROBERTI PAPAFAVAE Patauini Patricij Veneti, Abbatis commendatarii: ROMAE. Apud Haeredem Io. Petri Colinij. MDCLV. Superiorum permissu. Nekoliko nevezanih primjeraka otisnutog Papafavina djela nalazi se u svetojeronimskom arhivu, a jedan u svetojeronimskoj knjižnici.

MS: STORIA DI VARIO GENERE. — U sveščiću s nazivom »Storia di vario genere« nalazi se nekoliko spisa važnih za svetojeronimski spor o »Kranjcima«: — *Pismo Jurja Ratkaja* upravljeno *Jurju Križaniću* s nadnevkom »Zagabriae 25 Aprilis 1656« (No 17). Prijepis. U pismu se radi o svetojeronimskom sporu oko »Kranjaca«. — *Pismo Jurja Ratkaja Jeronimu Paštriću* s nadnevkom »Zagabriae 25. Aprilis 1656« (No. 17). Autograf. U pismu je riječ o Križanićeve sudjelovanju u svetojeronimskom sporu. — *Relacija o povijesti svetojeronimskih ustanova* od Ivana Capora iz Korčule podnesena 1819. — *Historica relazione dell' Ospedale e Congregatione e Capitolo di S. Girolamo dall'anno 1453—1802 dall' Arciprete Filiberi alla Sacra Visita Apostolica.*

MS: CULTO. — U sveščiću s nazivom »Culto« nalaze se i neki spisi o svetojeronimskom sporu. To su: — *Pismo Ivana Grizogona Jeronimu Paštriću* s nadnevkom »Zagabria li 4. Maggio 1656«. Autograf. U pismu se spominje Križanićevo sudjelovanje u svetojeronimskom sporu oko »Kranjaca«. — *Pismo Ivana Grizogona i Nikole Kopčića* s nadnevkom »Zagabria li 28. Agosto 1650«.

MS: SUMMARIUM QUATTUOR TESTIUM IN CURIA EXAMINATORUM CONTRA CONGREGATIONEM ILLYRICAM. — Spis ima naslov: Summarium quattuor testium in Curia examinatorum et ad Instantiam R. D. Joa. Baptistae Jampsi contra Congregationem Illyricam. Succor. [Luccor. ?] q. Petri Buscaroli Not. (Isp. Črnčić, Prilozi 115—147.) Tu je i naznaka: »Ill. mo et Rev. mo Dno Priolo Romana Canonicatus«. Iznad tih riječi stoji napisana »1654« godina.

MS: DE ALESSIO CIUITATE DALMATIAE. — Gornji naslov nalazi se na početku spisa. U kutu piše: Prima Allegatio R. di Patris Athanasij Kircheri... Postoje druga i treća alegacija. I četvrta: 4.a Allegatio R.mi D. Lucae Holstenij s naslovom: De Lisso Illyrici ciuitate. Slijedi: Responso Hieronymi Pastritij.

4. Vatikanska Apostolska knjižnica

Ono što sam rekao u vezi s arhivom Hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu, to bih trebao reći i u vezi s Vatikanskom knjižnicom. Radeći na Križaniću pribilježio sam u Vatikanskoj biblioteci i materijale koji se tiču svetojeronimskog spora, no tada nisam imao na umu objavljivanje popisa tih materijala. Zbog toga moje bilješke nisu iscrpne. Ipak, da bi se oni koji žele na predmetu raditi mogli što prije tim indikacijama poslužiti objavljujem ih takvima kakve imam pri ruci.

Stamp. Chigi III, 377 i Juraž Križanić. — Markiz Giovanni Incisa della Rocchetta, koji se bavi izučavanjem XVII st. u Rimu, i to razdobljem u koje pada i Križanićevo drugo boravak u Rimu (1651—58), obavijestio me, pošto sam

ga konzultirao o Križaniću, o kodeksu: Stamp. Chigi III, 377, što se nalazi u Vatikanskoj knjižnici, a čitav je posvećen svetojeronimskom sporu.

Dimenzije kodeksa jesu 19 x 25. Sastoji se od rukom pisanih i tiskanih dijelova. Pisani dijelovi mogli bi biti od Paštrićeve ruke. Značajne su dvije pojedinosti: najprije ta da se kodeks nalazi u fondu Chigi, dakle je pripadao knjižnici pape Aleksandra VII, koji se prije zvao Fabio Chigi; druga pojedinost jest ta da je kodeks uvezan u bijelu pergamenu s utisnutim grbom Aleksandra VII. Znači da je, kodeks najvjerojatnije, došao u papinu biblioteku tako što je bio dan papi na poklon. To je tim vjerojatnije što je Aleksandar VII bio Zboru Sv. Jeronima ispunio molbu da Sv. Rota, pošto je proglasila da Jampšić kao »Kranjac« nema prava na kanonikat Sv. Jeronima, odredi također što se razumijeva pod Ilirijom u dokumentima Siksta V. Nije isključeno da je dotični kodeks Paštrić poklonio Aleksandru VII baš nakon što je papa ispunio molbu Zbora. To se može zaključiti iz toga što u kodeksu dolazi u prijepisu odluka Sv. Rote od 10. prosinca 1655, u kojoj se upravo odlučuje što treba podrazumijevati pod Ilirikom. U kodeksu se ne nalazi prijepis presude Sv. Rote od 24. travnja 1656, kojom se svečano proglašava odluka od 10. prosinca 1655. Prema tome, Paštrić je mogao kodeks predati papi u vremenu između odluke Sv. Rote (10. prosinca 1655) i presude Sv. Rote (24. travnja 1656).

Zanimljiva je jedna koincidencija. Kodeks koji je Paštrić poklonio Aleksandru VII, uvezan u pergamenu s papinim grbom na koricama, podsjeća na Križanićevo djelo »Asserta musicalia«, također uvezano u pergamenu s grbom Aleksandra VII na koricama, koje je, najvjerojatnije, Križanić poklonio papi. Tako su se darovi dvaju protivnika, Paštrića i Križanića, našli u istoj ruci pape Aleksandra VII.

U kodeksu Stamp. Chigi III, 337 (naslov kodeksa greškom nisu mi mikrofilmirali) uvezano je tiskano djelo *Papafave »De situ Carnioliae, Carinthiae, Stiriae, atque Epeiri«*. U kodeksu se nalazi tiskan spis od osam stranica, koji na početku ima naslov »*Romana Canonicatus*«, a na kraju adresu: R.P.D / PRIOLO / Romana Canoni- / catus. / PRO / Vener. Congrega- / tione Illyrica. / CONTRA / R.D. Ioannem Bap- / tistam Iampsi, et DD. / Ioa. Steir, Ioan. Ca- / labassonum, Geor- / gium de Lubiana, / Blasium de Blan- / chis, et alios litis / Consortes. / — Iuris D. Seueroli / — Romae, ex Typografia / Reu. Cam. Apost. 1655 / — Superiorum permissu. / U tom elaboratu Severoli izlaže sucu Priolu što se razumijeva pod Provincijom Ilirijom. Elaborat bi mogao biti geografsko-povijesnog interesa. Valjalo bi također usporediti odluku Sv. Rote o Provinciji Ilirika od 10. prosinca 1655. sa Severolijevim elaboratom i utvrditi da li je i koliko elaborat prisutan u odluci Sv. Rote.

Iza Severolijevog elaborata dolazi u prijepisu »*Attestatio Patris Sanctinij de Illyrico*«, bez nadnevka (str. 9—10).

Na str. 10, ispod izjave Sanctinija dolazi: »*Attestatio Rp. Georgij Crisanij*«. Svega devet redaka. Tekst nije drugo nego izvadak iz Križanićeve elaborata, napisanog prije 18. veljače 1652, u kojem je Križanić, kako je poslije sam iskazivao, sastavio listu razloga protiv Kranjaca da bi pokazao Paštriću kako s tim razlozima ne može ići pred sud zbog njihove neuvjerljivosti. Paštrić se, međutim, kasnije služio njima protiv Križanića, svrstavši čak Križanića među pristaše isključenja Kranjaca iz svetojeronimskih ustanova, a da ni riječju

nije spomenuo kako je Križanić svojoj izjavi dao drugačiji smisao nego što se iz riječi izjave može shvatiti. Ulomak što je prepisan u kodeksu Stamp. Chigi III, 377, tiče se baš Ilirika. Čitav kodeks je posvećen pitanju Ilirika (ne prvotno pitanju kanonika Jampšića, koji je već radi nepoznavanja ilirskog jezika bio osuđen na izgon iz svetojeronimskog kanonikata, bez obzira na to da li Kranjska, iz koje on potječe, jest ili nije Ilirik. Za svetojeronimski kanonikat se naime tražilo da kandidat govori »ilirski« i da potječe iz Ilirika). I jer je čitav kodeks posvećen pitanju Ilirika, autor kodeksa [Paštrić?] izvadio je iz Križanićeva elaborata onaj dio koji se striktno tiče Kranjske i Ilirika. Kako je Črnčić objavio čitav Križanićev elaborat, upozorujemo ovdje koji je to dio elaborata prenesen u naš kodeks. To je ulomak koji počinje riječima »Excluduntur illi, qui olim quidem erant Illyrici...« a svršava riječima: »...uel oppressa est« (Prilozi, 111—112). Što se tiče podudaranja dvaju tekstova, treba uz male pisarske razlike, spomenuti da u našem kodeksu nedostaju riječi: »adeo, ut neque epistolam slauonicae scriptam ibi uidere liceat«. Ne bih rekao da je to slučajno ispušteno. Možda su upravo i te riječi jedan od znakova da je Križanić, kako je sam tvrdio, fingirao, u spisu argumente protiv Kranjaca da bi uvjerio Paštrića o njihovoj neosnovanosti. Upravo rečenica što je u kodeksu ispuštena mogla bi biti takav argument protiv Kranjaca, koji ne uvjerava, pa ga je Paštrić (?) u prijepisu u kodeksu namijenjenom papi izostavio.

Nakon Križanićeve atestacije dolazi: »*Attestatio R. mi D. Holstenij, et R. Patris Kirkeri*« (11—13), bez nadnevka. To je tekst što je po primjerku iz arhiva Zavoda Sv. Jeronima, objavljen kod Črnčića (Prilozi, str. 88—90). Uspoređujući tekst našeg kodeksa sa Črnčićevim tekstom zapažamo uz pisarske razlike još neke diferencije. Ponajprije, u našem kodeksu nema naslova »De situ Lubianae metropoli Carnioliae«, što dolazi u Črnčića (88). Dok na str. 88, u 3. retku odozgo kod Črnčića stoji »Illyrij«, u našem kodeksu stoji »Illyrici«. Na istoj strani kod Črnčića nalaze se u 6. i 7. r. riječi »ac pariter Historicos« kojih u kodeksu nema. Na str. 89 kod Črnčića u 11. r. dolazi riječ »Carniam«, u kodeksu »Carniolam« (11). U 14. r. kod Črnčića dolazi »plene«, koji Črnčić ne smatra ispravnim i pretpostavlja da tu treba stajati »plane«; u našem kodeksu, međutim, stoji »penè« (11). Riječ »cuius« što dolazi kod Črnčića u 18. r. odozgo činila se Črnčiću neumjesnom pa je kraj nje stavio upitnik. U kodeksu na tom mjestu stoji ipak riječ »cuius« (12), s tim da iza »Goritia« dolazi točka, tako da »huius«, koji je očito Črnčića zbunjivao, dolazi na početak rečenice. Između riječi »tenentis« i »caput«, što kod Črnčića dolaze na str. 89, r. 23, u kodeksu se nalazi riječ »locum« (12). U kodeksu ne dolaze riječi »Rithamerus, Leuinus, Itulsius, Nauaton, Nous« (12), koje dolaze kod Črnčića u 24. r. odozgo na str. 89. Dok kod Črnčića u 30. r. na istoj strani dolazi riječ »itaque«, u kodeksu stoji mjesto nje »igitur« (12). U istom i slijedećem retku Črnčić je, opazivši da tekst u nešto nedostaje, dodao riječ »Germaniae«. Doista, u kodeksu nalazi se riječ »Germaniae«, ali ne iza »posse«, nego iza »Lubianam« (12). Črnčić je u 33. r. iste strane mjesto riječi »imperitia« predlagao riječ »imperita«. U kodeksu na tom mjestu stoji doista riječ »imperita« (12), no ne stoji riječ »argumentatio«, kao u Črnčića (str. 89, r. 33) nego riječ »argumenta« (12). Dok u Črnčića u 38. r. na str. 89. dolazi »iurisdictionem«, u kodeksu dolazi »iurisdictiones« (12). Dok u Črnčića stoji u 40. r. na strani 89. riječ »depescuit«,

koju je Črnčić stavio pod znak pitanja, u kodeksu dolazi na tom mjestu riječ »dispescuit« (13). U 41. r. kod Črnčića (89) dolazi »gent.«, u kodeksu dolazi »gentium« (13). U Črnčića u retku 43/44. na str. 89. dolazi »Illyrij siue Sclauoniae«, u kodeksu pak stoji »Illyrij, seu Sclauoniae« (13). U 46. r. na str. 89, gdje je Črnčić predlagao riječ »sint«, stoji u kodeksu riječ »sit« (13). U Črnčića, u 47. r. i d., dolazi ovaj redosljed riječi: »dictae Nationi priuilegijs concessis frui posse et debre, neque ulla ratione a Beneficijs huiusmodi Congregationis Illyricae nationis in Urbe [...]« U kodeksu dolazi nešto drugačiji redosljed riječi i jedan je dio rečenice izostavljen: »dictae Nationis concessis priuilegijs frui, et posse, et debere, uti supracitataus Gregorius Tolas [...]« (13). Riječi o »Ilirskoj kongregaciji« u spomenutom tekstu ili su u kodeksu izostale ili su umetnute u primjerku koji je Črnčić imao u ruci. Na str. 90. kod Črnčića dolazi i nešto drugačiji raspored riječi a same riječi variraju: dok kod Črnčića u 4. r. dolazi »Jampsech«, u kodeksu dolazi »Jasemch« (13); mjesto »a dicta Congregatione« kod Črnčića (r. 5), u kodeksu stoji »a Congregatione dictae Nationis« (13). Daljnji r. 5. do 9. imaju drugačiji raspored riječi u Črnčića nego u kodeksu. U kodeksu stoji: »praesertim cum Lucas Jamsech uti uerus et genuinus Sclaus, circa [iam?] fere 22 annorum in dicta Congregatione, commoratione peracta...« (13). Da li je koji od dvaju tekstova izopačen i to namjerno? U svakom slučaju nije isto reći da Jampšić »treba primiti kao istinske i prave slavence [sclauones]« (Črnčićev tekst, ili reći: »Luka Jampšić kao istinski i pravi Slaven boraveći gotovo 22 godine u Zboru [...]« (tekst kodeksa). Pitanje je da li je izvorno ono što stoji u kodeksu ili u Črnčića. Trebalo bi oba prijepisa usporediti s izvornikom. Vjerojatnije je da je tekst kodeksa vjerniji; on je uopće pažljivije pisan nego prijepis što ga je Črnčić objavio. Razumljivo, namijenjen papi, pisan je brižljivo. Ne znam što je Črnčić podrazumijevao pod netočnošću Paštrićeva prijepisa ove Kircherove atestacije, napisavši uz objavljeni tekst: »Po Paštrićevu netočnu prepisu: Attestatio p. Kirkeri et D. Lucae Holsteini« (Prilozi, 90). Možda nije mislio isključivo na jezične pogreške. Ako je i prijepis koji je Črnčić objavio i prijepis u našem kodeksu iz Paštrićeve ruke, a čini se da je tako, onda se varijante između dva teksta mogu objasniti okolnostima u koje su vrijeme oba teksta prepisivana i za koga su prepisivana.

Iza elaborata što ga je u prilog Jampšiću izradio Kircher a supotpisao i geograf Holstenius, dolazi u kodeksu Stamp. Chigi III, 377 Paštrićev odgovor Kircheru i Holsteniusu, također u prijepisu, kao što je prepisan i spomenuti Kircherov elaborat. Naslov Paštrićeva odgovora jest: »*Responsio ad allegata per R. D. Holstenium etc*« (14—19). Na kraju odgovora potpisan je kao autor Jeronim Paštrić. Zanimljivo je da se u naslovu odgovora ne spominje Kircher, čiji je elaborat stavljen pred sam tekst odgovora, već supotpisnik Kircherova elaborata Holstenius. To se može objasniti tako što je na kraju Kircherova elaborata potpisan Holstenius. A budući da odmah iza Kircherova elaborata dolazi Paštrićev odgovor, nije isključeno da je Paštrić uzeo u naslov svog odgovora ono ime koje je našao na kraju elaborata na koji odgovara, a to je Holsteniusovo ime. Moguće je i to da je Paštrić htio izbjeći u naslovu da pobija Kirchera, jer je Kircher bio prisni prijatelj Aleksandra VII kome Paštrić posvećuje kodeks, pa je u naslov stavio radije Holsteniusa. A možda je i Holstenius povrh konsolidacije s Kircherom i sam načinio kakav elaborat o pitanju

Provincije Ilirije, u vezi sa sporom oko Kranjaca. Kakogod bilo, u našem kodeksu nalazimo odgovor Paštrićev, koji se prezentira kao odgovor Holsteniusu. Da se odgovor odnosi i na Kirchera, očito je iz toga što Paštrić u tekstu s Kircherom polemizira. To se vidi i iz indeksa kodeksa gdje se Paštrićev odgovor navodi ovako: »Hieronymi Pastritij responsio ad RD. Holstenium etc et P. Kirkerum«. Možda je tekst Paštrićeva odgovora u našem kodeksu kraći oblik Paštrićeva odgovara u Črnčićevu tekstu (Prilozi, 90—102).

U kodeksu Stamp. Chigi III, 377, iza Paštrićeve replike na Holsteniusa, odnosno Kirchera, dolazi, također u prijepisu; »*Decisio Sac. Rotae coram Rpd Priolo / Romana Canonicatus / Veneris X. Decembris 1655*« / (20—26). Prijepis je krnj. Više od dva posljednja ulomka odluke Sv. Rote nedostaju. Konkretno, posljednja riječ što se u prijepisu nalazi jest: »Menoch. cons. 21.« koja dolazi pri kraju točke 5 spomenute decizije. Da je čitav tekst decizije bio u kodeksu prepisan, vidi se iz toga što po indeksu kodeksa tekst decizije ide do 29 strane. Međutim, sadanji krnji tekst ide do str. 26. Strane 27, 28, 29 i ostale vjerojatno su istrgane. To se može zaključiti i po tome što prijepis decizije na str. 26 ne svršava s rečenicom nego usred rečenice i što je na kraju iste strane pripisana riječ »sub«, koja ima biti prva riječ na str. 27. Kodeks svršava stvarno sa str. 26. Manjka ne samo kraj prijepisa decizije Sv. Rote nego i jedan daljnji tekst, koji je naveden u indeksu (sadržaju) kodeksa. To je »*Epistola Praesidis, et Deputatorum Ducatus Carniolae in Germania ad Congregationem Illyricam*«.

Borg. lat. 491—492. — U ova dva kodeksa ima materijala u vezi sa Sv. Rotom: »*Pastrizii Miscellanea Rotale*«. Kodekse sam imao u ruci još negdje 1961. Jedva se mogu prisjetiti što se u njima nalazi, a zabilježio sam se samo to da u njima nisam našao Križanića.

Borg. lat. 484. — Na f. 140 (možda i dalje) nalazi se, kako sam još 1964. pribilježio; *Congregazione Illirica S. Girolamo 11. III 1708*. Možda je to zapisnik sjednice Zbora Sv. Jeronima. Mogao bi biti zanimljiv za poznavanje Ivana Paštrića, tadašnjeg predsjednika Zbora Sv. Jeronima, koji je umro 20. III 1708. Taj bi tekst bio utoliko vredniji što u zapisnicima Zbora Sv. Jeronima (u knjigama Dekreta) postoji baš u vezi s datumom Paštrićeve smrti jedan problem. Naime, Paštrić je u jednom zapisniku spomenut kao predsjednik Zbora Sv. Jeronima u vrijeme kad je sigurno već bio mrtav. A sve to pada upravo u ožujak 1708.

Na f. 329—330 nalazi se tekst o Jeronimu Paštriću, u kojem je riječ i o svetojeronimskom sporu. Tekstu sam dao nomenklaturu »*Pismo o Jeronimu Paštriću*«. O onom dijelu teksta koji se odnosi na Ivana Paštrića, Jeronimova brata, pisao sam u naprijed spomenutoj studiji o Ivanu Paštriću.

Borg. lat. 494. — U tom kodeksu dolazi i materijal koji je u inventaru Fonda Borg. (Fondo Borgiano) označen riječima: »*Pastrizii Palladii Fusci De situ Illyrici . . .*«. U vezi s kodeksom što sam ga 1961, tragajući za Križanićem, konzultirao, notirao sam da o Križaniću nisam ništa znao. Pripisao sam ove podatke, kojih međusobni odnos u kodeksu nije mi više jasan. Možda će ipak biti od neke koristi, pogotovu kad se u njima spominje i Lucius. Možda će se u njima naći kakav podatak o Luciusu i Jeronimu Paštriću. Ispisao sam iz kodeksa: R. Hieronymi Pastritij Dalmatae Spalatensis Canonici Diui Hieronymi nationis Illyricae de Vrbe. Drugom je rukom ispod toga pripisano: Im-

pressus hic liber est etiam in Regno Dalmatiae et Croatiae Joannis Lucij Trauguriensis pag. 451. Slijedi: Palladij Fusci Patauni. De situ orae Illyrici, Romae MDXXXX, te: Exemplarum ex Bibliotheca Vaticana num.^o 3971 anno 1661 (f. 1—3).

Borg. lat. 593. — U tom kodeksu nalazi se knjižica Jeronima Paštrića sa dva dijela. U prvom su Paštrićeve bilješke o pokrštenjima katekumena, kad je on bio prior Doma katekumena u Veneciji. U drugom dolazi popis knjiga što ih je imao u svojoj knjižici. Dimenzije knjižice jesu: 18,6 x 14. Uklopljena je u kodeks Borg. lat. 593 od f. 81.

Knjižica nema naslova, ali je na zadnjoj korici napisano izvana: Nota di tutti li Cathecumeni della domo [?] Pia di Venetia, battezzati per il tempo, ch'io Don Girolamo Pastriccio da Spalato . . . Per Prior della Cassa sudetta«. Na prvoj strani knjižice stoji nadnevak »1645 addi 22 luglio«. Slijede mnoga imena Turaka i Židova. Posljednji nadnevak je 6. veljače 1649. Slijedi nekoliko praznih listova. Zatim novi nadnevak i novo mjesto; »Laus Deo 1652 in Roma mese di Decembre«. Kao što je u prvom, »mletačkom« dijelu knjižice Paštrić bilježio katekumene koji su se krstili tako sada u drugom, »rimskom« dijelu bilježi knjige što ih ima u svojoj knjižnici: »Nota delli libri, li quali sono di ragione di me Girolamo Pastritio Sagrestano della Chiesa d' S. Girolamo delli Illirici, esistenti nella mia Camera con il prezzo di essi [..]« Upada u oči specijaliziranost Paštrićeve knjižnice. Tu se nalaze brojna geografska i povijesna djela. Mora se priznati da se Paštrić u svetojeronimskom sporu o Provinciji Iliriji opskrbio stručnom literaturom. Citati iz raznih djela geografa i povjesničara kojima vrve Paštrićevi elaborati što se tiču spomenutog spora nisu iz druge nego iz prve ruke. U jednom dokumentu, vjerojatno 1659—60, u kontekstu svetojeronimskog spora riječ je i o Paštrićevoj knjižnici: »... il detto Pastritio . . . ha speso considerabil denaro del proprio nelli libri seruiti nella detta lite per giustificazione della Provincia Illyrica, et suoi confini«. (Arhiv JAZU MS: IV. c. 33: *PASTRITII HIERONYMI Historicae disquisitiones de Hospitali et Ecclesia S. Hieronymi Illyricorum in Urbe cum adiunctis*, f. 20—20v). Nema sumnje da je Paštrić uložio mnogo novaca u svoju geografsko-historijski specijaliziranu knjižnicu. Uostalom, iz popisa knjiga koji imamo i cijena koje su uz pojedine knjige navedene može se razabrati i što je Paštrić kupovao i uz koju cijenu. Listajući još 1964. popis njegovih knjiga zabilježio sam u obliku natuknica neke, možda ne baš najvažnije. Donosim ih, dok se, možda, netko ne odluči na to da objavi čitav katalog Paštrićevih knjiga. A držim da bi ga vrijedilo objaviti jer bi se vidjelo kojim se instrumentima (znanstvenim) služio Paštrić, tako apasioniran za rješenje pitanja o Iliriku. Evo nekih knjiga: Historia di Mauro Orbini di Slavi. — Historia della Guerra di Constantinopoli. — Gio Bottero Relationi universali. — Epitome di Baronio. — Strabonis Geographia. — Ptolomei Geographia. — Historia Polonica di Aless. Gaguino. — Il primo tomo delli Commentari di Thoma de Beaxamis [?] nelli Evangelii. — Flores theologiarum quaestionum. — Dottrina Illyrica di Simon Budineo. — Apologia di Bellarmino. — L'Opere di Marco Marulo latine. — Grammatica Illyrica del P. Cassio. — Euan-gelistario di Marco Marulo volgare (ff. 38—39).

5. Državni arhiv u Budimpešti

Mađarski povjesničar Ferenc Galla, koga sam konzultirao u radu na Križaniću i Ivanu Paštriću, saopćio mi je, između ostaloga, i jedan dokument o svetojeronimskim ustanovama u Rimu, što se nalazi u Državnom arhivu u Budimpešti (*A 29 Magyar Kancelláriai Levéltár. LITTERAE ROMA EXARATAE.*)

U »Országos Levéltár, A 29 Magyar Kancelláriai Levéltár, M. Kir. Kancellária, Litterae Roma exaratae«, f.167, nalazi se pismo upravljeno Ferdinandu II od strane Zbora Sv. Jeronima u Rimu, a protiv Svetojeronimskog Kaptola. Prof. Galla smatra da je pismo original, jer je pisano dotjeranim stilom i krasopisno. Po njegovu mišljenju, pismo je bilo upravljeno caru u Beč, no odande je bilo otpravljeno u Ugarsku kancelariju, gdje se i sačuvalo (Prof. Galla u pismu od 24. lipnja 1969).

Završna opaska

Kako sam na početku natuknuo, materijali o svetojeronimskim ustanovama što ih ovdje donosim nisu rezultat izravnog i sustavnog bilježenja po domaćim i stranim arhivima. Oni su bilježeni prigodno, prilikom rada na Križaniću odnosno Ivanu Paštriću. Zbog toga niti su potpuni niti iscrpni. Budući da ne predviđam da bih se mogao pozabaviti sustavnim i izravnim bilježenjem arhivske građe o svetojeronimskim ustanovama i jer mi nije poznato da li se tko tim poslom bavi, smatrao sam umjesnim objelodaniti svoje pabirke i bilješke. Onima koji se pozabave bilo kojim pitanjem što se odnosi na svetojeronimske ustanove, a mnoge povijesne niti imaju u njima čvor, ova će moja nepotpuna i neiscrpna saopćenja pokazati gdje se arhivska građa (za koju se možda ne zna), može potražiti. Budući da sam ove materijale pobilježio radeći na Jurju Križaniću i Ivanu Paštriću razumljivo je da sam se u njihovu prezentiranju osvrtao na tu dvojicu.

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

Redakcioni odbor:

IVAN KAMPUŠ
OLEG MANDIĆ
BERNARD STULLI
JAROSLAV ŠIDAK

Glavni i odgovorni urednik:

JAROSLAV ŠIDAK

Izdaje
Povijesno društvo Hrvatske
Zagreb